

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 80/2010-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. februára 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., D., vo veci namietaného porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 19 C 4/2005 z 15. júna 2009 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 8 Co 294/2009 zo 16. októbra 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. decembra 2009 doručená sťažnosť J. B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej

len „okresný súd“) sp. zn. 19 C 4/2005 z 15. júna 2009 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 294/2009 zo 16. októbra 2009 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že okresným súdom bol pod sp. zn. 19 C 4/2005 vedený spor sťažovateľa proti obchodnej spoločnosti S., a. s., a obchodnej spoločnosti G., a. s. (ďalej len „odporca v 2. rade“), o náhradu škody. Okresný súd na základe späťvzatia návrhu sťažovateľa z 9. júna 2009, v ktorom sťažovateľ žiadal konanie zastaviť a nepriznať účastníkom konania náhradu trov konania, na pojednávaní uskutočnenom 15. júna 2009 konanie zastavil. Zároveň rozhodol, že sťažovateľ je *„povinný zaplatiť odporcovi v 2. rade trovy konania vo výške 865,79 Eura k rukám JUDr. K. Š., advokáta...“*.

Sťažovateľ sa proti uzneseniu okresného súdu odvolal a žiadal ho zmeniť tak, že nie je povinný nahradiť odporcovi v 2. rade trovy konania. Taktiež žiadal zmeniť výrok o zastavaní konania voči odporcovi v 2. rade tak, aby bol odmietnutý jeho žalobný návrh vo vzťahu k nemu. Krajský súd v odvolacom konaní uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

Sťažovateľ namieta, že okresný súd v jeho veci vydal *„nesprávne a preto nespravodlivé rozhodnutie“*, keď ho zaviazal nahradiť trovy konania odporcovi v 2. rade. Okrem iného okresnému súdu vyčíta, že nesprávne postupoval, keď *„pripustil zámenu odporcu v druhom rade v tom zmysle, že namiesto G., k. s., B., súd označil ako odporcu G., a. s., voči ktorému ...návrh nepodal...“*, že vyhovel až jeho opakovanej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie právneho zástupcu z radov advokátov, a napokon aj to, že vyhovel jeho opakovaným žiadostiam o zrušenie rozhodnutia, ktorým mu bol ustanovený advokát, až po troch rokoch od jeho prvej žiadosti. Podľa názoru sťažovateľa mal okresný súd jeho žalobu zamietnuť hneď po jej podaní, keď musel zistiť, že žalobný návrh je zle sformulovaný a zle uplatnený, a nie využiť *„právnu nevedomosť navrhovateľa“* a pokračovať v konaní. Sťažovateľ tvrdí, že konanie okresného súdu je postihnuté aj celým radom ďalších nedostatkov, ktoré podrobne rozoberá. Podľa sťažovateľa tým, že krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, nerozhodol správne

a spravodlivo a v dôsledku toho porušil aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V konaní pred ústavným súdom sťažovateľ žiada, aby ústavný súd zrušil uznesenie okresného súdu z 15. júna 2009 v časti „o náhrade trov právnomu zástupcovi odporcu v 2. rade s tým že, vysloví tiež neplatnosť uznesenia odvolacieho Krajského súdu v Bratislave pod sp. zn. 8 Co 294/2009-120 zo dňa 16. októbra 2009“. Ďalej sťažovateľ žiada, aby ústavný súd zaviazal okresný súd vyplatiť mu primerané finančné zadosťučinenie v nevyčíslenej sume „s prihliadnutím na to, že mám vyplatiť právnomu zástupcovi odporcu v 2. rade trovy právneho zastúpenia 865,79 eur. Prosím, aby v priznanej výške zadosťučinenia v peňažnom vyjadrení bola vynaložená aj námaha, ktorú som musel vynaložiť v odvolacom konaní, ako aj v konaní pred ústavným súdom v záujme dosiahnutia správneho rozhodnutia. Tiež s prihliadnutím na paušálne výdaje spojené s konaním na súde prvého stupňa, na odvolacom krajskom súde a v konaní pred ústavným súdom, ako aj s prihliadnutím na to, že zjednanie nápravy bolo pre mňa neprimeranou záťažou vzhľadom na môj vážny a zlý zdravotný stav s tendenciou zhoršovať sa, ktorého nepriaznivost' potvrdili ako súd prvého stupňa, tak odvolací súd a o ktorom je založená časť dokumentácie pozostávajúcej z lekárskeho správ aj v súdnom spise Okresného súdu Bratislava I vo veci 19 C 4/2005.“.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom

súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho prejednávania.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Predmetom sťažnosti je v prvom rade tvrdenie sťažovateľa, že uznesením okresného súdu, ktorým bolo zastavené prvostupňové konanie a bola mu uložená povinnosť uhradiť odporcovi v 2. rade trovy konania, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd v súvislosti s uvedeným konštatuje, že na prerokovanie tej časti sťažnosti, ktorá sa týka označeného prvostupňového konania (resp. jeho rozhodnutia), nie je daná právomoc ústavného súdu. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy totiž vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. To znamená, že právomoc poskytnúť ochranu označenému právu sťažovateľa mal krajský súd v odvolacom konaní. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci.

2. Sťažovateľ ďalej namieta aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označeným uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil podľa jeho názoru nesprávne rozhodnutie okresného súdu.

Ústavný súd aplikujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru skúma, či konanie ako celok bolo spravodlivé, a nie je zásadne oprávnený a povinný posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Do obsahu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách a do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Ústavný súd už vo svojej judikatúre uviedol, že aj rozhodnutiami o trovách konania možno zasiahnuť do základných práv a slobôd, predovšetkým do práva na súdnu ochranu

(II. ÚS 56/05), a teda aj do práva na spravodlivé súdne konanie upravené v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne (II. ÚS 31/04).

Sťažovateľ sa podaním odvolania domáhal zrušenia rozhodnutia súdu prvého stupňa z takmer identických dôvodov, ako sú uvedené aj v jeho sťažnosti podanej ústavnému súdu. Krajský súd preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie v rozsahu týchto dôvodov (teda aj vo vzťahu k výroku o zastavení konania, ako aj náhrady trov konania) a zistil, že sťažovateľ podaním „zo dňa 27. 3. 2006 na rozšírenie účastníkov konania na strane odporcu o G., k. s..., B., ktorého označenie na výzvu súdu zo dňa 13. 12. 2006 správne upravil písomným podaním zo dňa 2. 1. 2007 ako G., k. s..., B... Z výpisu z obchodného registra je zrejmé, že od 21. 6. 2006 došlo k zmene právnej formy pôvodne označenej obchodnej spoločnosti G., k. s..., na obchodnú spoločnosť G., a. s., ktorú pripustil ako účastníka konania na strane odporcu v 2. rade súd prvého stupňa uznesením zo dňa 19. 1. 2007 č. k. 19 C 4/2005, proti ktorému navrhovateľ odvolanie nepodal. Z uvedeného je nepochybné, že súd prvého stupňa pripustil do konania ako odporcu v 2. rade navrhovateľom označeného účastníka konania, s ktorým na základe právoplatného uznesenia o pripustení do konania na strane odporcu ďalej pokračoval v konaní ako s odporcom v 2. rade.“.

Na základe uvedeného dospel krajský súd k názoru, že neobstojí námietka sťažovateľa, „že jeho návrh na rozšírenie účastníkov konania smeroval voči inému subjektu, než aký súd pripustil do konania na strane odporcu v 2. rade“.

Podľa názoru krajského súdu nepochybil okresný súd ani v tom, „*keď naďalej pokračoval v konaní o riadnom návrhu navrhovateľa, ktorým sa domáhal zaplataenia odškodnenia odporcom v 2. rade vo výške 300.000 Sk spolu s úrokom z omeškania, pretože neboli dané zákonné podmienky pre odmietnutie podania postupom podľa ust. § 43 O. s. p. V konečnom dôsledku správne súd prvého stupňa vyhodnotil podanie navrhovateľa zo dňa 5. 5. 2009 v spojení s podaním jeho právneho zástupcu zo dňa 8. 6. 2009 ako späťvzatie návrhu, a preto postupoval správne, keď konanie aj voči odporcovi v 2. rade v celom rozsahu zastavil podľa ust. § 96 ods. 1, 3 O. s. p.*“.

Krajský súd v napadnutom uznesení taktiež skonštatoval, že okresný súd správne založil svoje rozhodnutie v časti náhrady trov konania o § 146 ods. 2 prvú vetu Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), pre aplikáciu ktorého boli splnené zákonné predpoklady v podobe procesného zavinenia sťažovateľa na zastavení konania, keď k späťvzatiu návrhu sťažovateľa nedošlo pre správanie odporcu v 2. rade, a taktiež preskúmal aj výšku priznaných trov a zistil, že ich vyčíslenie je správne.

Krajský súd podrobne odôvodnil, prečo neaplikoval § 150 ods. 1 OSP, použitia ktorého sa dovoľával sťažovateľ, keď uviedol:

„Použitie uvedeného ustanovenia zákona musí zodpovedať osobitným okolnostiam konkrétneho prípadu, musí mať výnimočný charakter a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Zároveň má za cieľ motivovať účastníka k tomu, aby čo najskôr predkladal súdu rozhodujúce skutočnosti a dôkazy v záujme efektívneho, plynulého a hospodárneho priebehu konania, v opačnom prípade ho môže stíhať procesný následok v podobe nepriznania náhrady trov konania. Ide o výnimku zo zásady zodpovednosti za výsledok a zo zásady zodpovednosti za previnenie. Jeho aplikácia prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k záveru, že sú tu dôvody osobitného zreteľa opodstatňujúce nepriznanie náhrady trov konania celkom alebo sčasti. Výnimočnosť môže spočívať tak v okolnostiach danej veci (charakter konkrétneho konania alebo konkrétnej procesnej situácie účastníkov), ako aj v okolnostiach na strane účastníka konania.

Pri okolnostiach na strane účastníka je potrebné pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa prihliadať na osobné, majetkové, zárobné a iné pomery u všetkých účastníkov konania. Treba tiež zohľadniť okolnosti, ktoré viedli k uplatnenému nároku, ako aj prihliadnuť na postoj účastníkov konaní. Sociálnu situáciu účastníkov je potrebné posudzovať komplexne. Pri druhom z uvedených dôvodov môžu nastať dôvody hodné osobitného zreteľa vo vzťahu k určitému druhu konania, resp. za určitej procesnej situácie. Okolnosti konkrétneho prípadu treba zvažovať nielen na strane toho, v ktorého prospech sa má uvedené ustanovenie použiť, ale aj na strane toho, komu inak patriaci nárok nemá byť priznaný aj so zreteľom na to, či možno od neho spravodlivo požadovať, aby trovy konania znášal bez nároku na ich náhradu, aj keď mal v konaní úspech.

Navrhovateľ sa dovoľával použitia ust. § 150 ods. 1 O. s. p. na rozhodnutie o náhrade trov konania s poukazom na jeho nepriaznivý zdravotný stav, osobné a majetkové pomery. Z obsahu spisu je zrejmé, že navrhovateľ je poberateľom starobného dôchodku, jeho zdravotný stav je nepriaznivý, nemá iný majetok, avšak je nad'alej držiteľom živnostenského oprávnenia a vedie viaceré súdne spory a sám poukázal vo svojom doplnení odvolania na zmätočnosť svojho návrhu podaného voči odporcovi v 2. rade. Vzájomným vyhodnotením uvedených skutočností dospel odvolací súd k záveru, že tieto nepredstavujú také dôvody osobitného zreteľa, ktoré by svojou povahou, závažnosťou a významom zakladali výnimočnosť aplikácie uvedeného ustanovenia zákona. Z obsahu spisového materiálu nevyplýva, že by odporca v 2. rade zanedbal niektorú svoju povinnosť v súvislosti s tvrdením rozhodujúcich skutočností a predkladaním dôkazov na ich preukázanie. S poukazom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že neobstoja tvrdenia navrhovateľa z hľadiska predpokladov významných pre výnimočné uplatnenie ust. § 150 O. s. p.“

Ústavný súd uvádza, že nemá pozíciu opravnej inštalcie voči rozhodnutiam všeobecných súdov a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa má verdikt súdu zakladať na voľnej úvahe (obdobne napr. III. ÚS 238/08, I. ÚS 32/09). Úlohou ústavného súdu v tomto prípade nie je posudzovať, či okresný súd (resp. krajský súd) mal odporcovi v 2. rade priznať náhradu trov právneho zastúpenia, resp. odmietnuť žalobný návrh podaný voči nemu, ale či jeho rozhodnutie

vyhovuje požiadavkám, ktoré vyplývajú z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Preto úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či rozhodnutie krajského súdu nie je arbitrárne a zjavne neodôvodnené. Po preskúmaní namietaného rozhodnutia dospel ústavný súd k záveru, že krajský súd reagoval na každý argument sťažovateľa uvedený v odvolaní, ktorý bol podstatný pre posúdenie zákonnosti rozhodnutia okresného súdu, svoje rozhodnutie dostatočne odôvodnil, uviedol, podľa ktorých ustanovení Občianskeho súdneho poriadku postupoval a ako ich aplikoval na zistený skutkový stav. Skutkové a právne závery krajského súdu nemožno označiť za svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces.

Ústavný súd vo svojej stabilnej judikatúre uvádza, že postup súdu vychádzajúci z aplikácie konkrétnej zákonnej procesnoprávnej úpravy nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Za porušenie základného práva nemožno považovať neúspech v konaní, pretože obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania, preto nie je možné považovať za jeho porušenie nevyhovenie návrhu v konaní pred všeobecným súdom (II. ÚS 3/97).

Pokiaľ sťažovateľ vzniesol v sťažnosti výhrady aj voči advokátom, ktorí mu boli v jeho právnej veci ustanovení okresným súdom, tvrdiac predovšetkým, že nechránili dostatočne jeho záujmy, nepresadzovali jeho práva a neriadili sa jeho pokynmi, teda nepostupovali v súlade s § 18 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“), ústavný súd poznamenáva, že ak sa sťažovateľ domnieva, že mu v dôsledku nekvalitného právneho zastúpenia bola spôsobená škoda, má možnosť zvážiť, či v okolnostiach daného prípadu neprichádza do úvahy uplatnenie nároku na jej náhradu podľa príslušných ustanovení zákona o advokácii (§ 26).

Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi uznesením krajského súdu sp. zn. 8 Co 294/2009 zo 16. októbra 2009 a namietaným porušením práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, jeho sťažnosť v tejto časti

odmietol po jej predbežnom prerokovaní pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa už nezaoberal žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ani ďalšími nárokmi, ktoré v sťažnosti uplatnil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. februára 2010